

Suki Kim, *Without You, There Is No Us: My Time with the Sons of North Korea's Elite. A Memoir*

Copyright © 2014 by Suki Kim
All rights reserved.

This translation published by arrangement with Crown Publishers, an imprint
of the Crown Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC

© 2015 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială,
multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea,
transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv
prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe
dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial
sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a dețină-
torului copyrightului reprezentă o încălcare a legislației cu privire la protecția pro-
prietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în
vigoare.

Foto copertă: © Adelin Petrișor

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

KIM, SUKI

Fără tine, noi nu existăm: viața mea secretă ca profesoră a copiilor élitei nord-coreene /
Suki Kim; pref. de Adelin Petrișor; trad. de Ciprian Șiulea. – Iași: Polirom, 2015

ISBN print: 978-973-46-5626-4
ISBN eBook: 978-973-46-5838-1
ISBN PDF: 978-973-46-5839-8

I. Petrișor, Adelin (pref.)
II. Șiulea, Ciprian (trad.)

821.531-9=135.1

Printed in ROMANIA

NBRIS

Suki Kim

Fără tine, noi nu existăm

Viața mea secretă ca profesoară
a copiilor elitei nord-coreene

Traducere de Ciprian Șiulea

Prefață de Adelin Petrișor

POLIROM
2015

Trecuseră două săptămâni, dar eu pierdeam noțiunea timpului. Cei mai mulți dintre noi erau nu doar obosiți, ci și neliniștiți. „Bun, m-am saturat. Îmi plac studenții, dar trebuie să respir”, a spus Rachel. Katie spunea că uneori își dorea cu disperare să plece acasă. Un profesor american din Midwest a spus: „Nu vreau decât să mă urc în mașină și să merg la un magazin când vreau eu. Asta pare aici un mare lux”. Veniseră la PUST datorită credinței lor profunde în Dumnezeu și dorinței de a răspândi învățătura lui, dar acest loc îi secătuia până și pe ei.

Am găsit puțină alinare în discuția despre o excursie a profesorilor la Myohyang-san (Muntele Myohyang), o destinație turistică obișnuită de lângă Phenian. Muntele Myohyang era unul dintre puținii munți la care străinii aveau acces. Despre toți ceilalți se spunea că fuseseră despăduri și pustiști, din cauza crizei economice și a foamei de la mijlocul anilor '90, când oamenii strânseseră orice drept hrănă sau combustibil și nu lăsaseră nimic în afara solului, poate și în urma campaniei lui Kim Ir-sen de a găsi noi terenuri de la sfârșitul anilor '70, care dusese la defrișări masive. Colegii mei erau încântați de perspectiva unei drumeții pe munte, dar mie muntele îmi sugera un loc turistic izolat în care era puțin probabil să aflu ceva nou despre Coreea de Nord.

Excursia la Muntele Myohyang a început la 7:30 dimineața. Nu au participat toți profesorii; unii nu erau interesați, iar alții nu voiau să plătească. Fiecare ieșire costa, de la benzină și biletele de intrare la mese. Eu și Katie ne-am așezat în partea din spate a autobuzului, ca să evităm ochii de șoim ai celor

doi supraveghetori, care erau un fel de caricatură a polițistului bun și polițistului rău. Domnul Ri părea să fie cel relaxat, în timp ce domnul Han era tăfnos, cu o predilecție pentru istoria coreeană. Katie mi-a șoptit că trebuia să fiu atentă, deoarece domnul Han mă urmărea în permanență. Nu puteam să merg nici la baie fără să mă întrebe unde plec, la care eu răspundeam: „Puteți veni după mine înăuntru, dacă sunteți atât de curios”, ceea ce îi închidea gura.

Dr. Joseph ne-a spus că în timpul călătoriei cu autobuzul nu puteam face fotografii fără permisiune, deoarece, dacă cineva de afară ne vedea că fotografiem și reclama autobuzul, supraveghetorii noștri puteau să aibă probleme. Dar nu era nimic care să merite fotografiat de-a lungul autostrăzii de 158 kilometri care făcea legătura între Phenian și Muntele Myohyang. Peisajul de ambele părți era la fel de pașnic și de imaculat precum cel de pe drumul spre livada de meri. Uneori depistam ceea ce păreau a fi agricultori lucrând pământul, oameni care mergeau cu bicicleta sau pe marginea autostrăzii ori copii murdari care stăteau în grupuri în mijlocul autostrăzii, ca și cum ar fi fost teren de joacă. Din când în când vedeam în depărtare ceva ce semăna cu niște sate – șiruri de case identice și o clădire mare de beton care semăna cu o școală, ca și inevitabilele lozinci și portrete de pe clădiri și panouri. Majoritatea caselor aveau un singur nivel, din ciment spălăcit, cu acoperișuri de șindrilă închisă la culoare, dar unele aveau trei sau patru niveluri, fiind suficient de mari pentru mai multe familii. Era posibil să fie machete lăsate în paragină în care nu se mutase nimeni sau orașe-fantomă din care oamenii fugiseră. În cele 90 de minute cât ne-a luat să ajungem la destinație nu am trecut pe lângă nici o mașină.

Însă am trecut de două posturi de control, unde gardienii cu bastoane din metal ne-au făcut semn să oprim. La fiecare dintre ele autobuzul a oprit, iar domnul Han i-a arătat gardianului un document pe care îl ținea în buzunarul din față. Acești gardieni aveau aceeași uniformă – albastră cu guler alb – pe care o poartă și agenții rutieri din Phenian, exclusiv femei pe care străinii le fotografiază adesea cum dirijează traficul

relativ slab cu mișcări coregrafice, aproape robotice. În mod evident, acești gardieni nu aveau nimic de-a face cu traficul.

Ca de obicei, programul nostru era stabilit în cele mai mici detalii. Mai întâi trebuia să comandăm prânzul la Hotelul Hyangsan, apoi să ne îndreptăm spre Sala de Expoziții a Prieteniei Internaționale, după care să ne întoarcem să mâncăm. Hotelul Hyangsan era o construcție în stilul anilor '80, cu interior din marmură și o atmosferă generală de Hilton demodat, de mâna a doua. În față am văzut cinci sau șase femei ghemuite care tăiau iarba cu foarfeca. Era deja o priveliște familiară, totuși stranie. La PUST și chiar în parcurile din Phenian observasem muncitori care făceau același lucru. În restul lumii erau folosite mașini de tuns iarbă, dar nu și aici. Era oare vorba despre control sau pur și simplu era penuria de benzină? Dacă oamenii stăteau mereu ghemuți în spațiile publice pentru gloria Marelui lor Lider, ajungeau să creadă cu mai multă tărie în el? Auzisem că mayașii făcuseră intenționat treptele piramidelor lor foarte abrupte, astfel încât oamenii să fie siliți să le urce în genunchi.

Cu o săptămână în urmă, când autobuzul nostru ajungea la școală după o excursie la cumpărături, ii văzusem afară pe studenții mei, stând ghemuți și smulgând buruieni asemenea femeilor din fața Hotelului Hyangsan. În următoarea scrisoare către mine, unul dintre ei a scris: „Poate că vi s-a părut ciudat când ne-ați văzut grădinărind lângă căminul dumneavoastră, dar nouă ne place, ne face bine și e datoria noastră față de Marele nostru Lider”. M-am gândit că era posibil ca orgoliul lui să fi fost rănit.

Peste puțin timp am mers cu mașina cinci minute până la Sala de Expoziții a Prieteniei Internaționale, care constă din două clădiri cu aspect similar aflate cam la 200 de metri distanță una de alta, concepute să arate ca niște palate coreene tradiționale, fiecare cu câte doi soldați care păzeau o poartă metalică grea. Taxa de intrare era de 14 dolari de persoană. Ca de fiecare dată, am fost întâmpinată de o Tânără care ne-a servit drept ghid. Mai întâi ni s-a spus să ne acoperim pantofii cu cipici, ca să nu murdărim podeaua din marmură. Apoi ni

s-a zis să ne lăsăm toate lucrurile la garderobă și să trecem printr-un detector de metale. Aparatele de fotografiat nu erau permise. Am fost percheziționați manual, ca la aeroport. În cele din urmă am fost lăsați înăuntru, să vedem câteva mașini negre și un vagon de cale ferată primite de Kim Ir-sen de la Stalin și Mao Zedong. Un afișaj digital cu numărul cadourilor adăpostite acolo a licărit pe perete: 225.954 de articole din 184 de țări, indicate prin puncte roșii ce pălpăiau pe o hartă. Fiecare încăpere dădea în altă cameră plină cu obiecte, iar ghida ne-a explicat că, chiar dacă am admiră fiecare cadou un minut, ne-ar lua un an și jumătate să le vedem pe toate și că darurile continuau să sosească și după moartea lui Kim Ir-sen.

Apoi a început să descrie cadourile din fața noastră, unul câte unul. Mangyongdae, casa în care se născuse Kim Ir-sen, fusese reprodusă din fildeș de 96 de membri ai Partidului Comunist din China, care lucraseră un an întreg. Există o stâncă din Madagascar care avea 100 de milioane de ani, a spus ea. Existau mai multe cadouri din partea lui Robert Mugabe și Fidel Castro. Marele Lider primise o cupă de argint din partea lui Madeleine Albright pe 25 octombrie 2000. Mai era și o statuetă cu un cocor, primită de la Billy Graham pe 2 aprilie 1992, dedicată „Exelenței Sale”.

Apoi am fost conduși pe un culoar lung, împodobit cu fotografii cu girafe, elefanți și lei. Ghida ne-a explicat că și aceste animale erau cadouri primite de Kim Ir-sen, care se aflau acum la Grădina Zoologică Centrală Coreeană din Phenian. În cele din urmă am ajuns într-o cameră cu un panou mare pe perete, pe care erau scrise mai multe numere – Kim Ir-sen vizitase 16 țări de 54 de ori în total, călătorind 52.480 de kilometri. Eu și Katie am început să luăm notițe și supraveghetorul nostru s-a încruntat la noi. Dar când i-am spus că pe Katie o interesa să ajungă la un nivel mai înalt în Juche s-a înmuiat.

Kim Ir-sen ar fi primit 5.050 de înalți oficiali guvernamentali și se întâlnise cu 65.000 de oameni importanți din diverse țări. Existau 1.000 de centre de cercetare Juche în 100 de țări, 69.102.830 de traduceri ale operelor lui Kim Ir-sen în 106 țări, 450 de străzi care purtau numele lui Kim Ir-sen în 100 de țări.

Acesta promise 80 de titluri onorifice de la universități din întreaga lume, precum și 180 de medalii din 20 de țări.

Un anumit număr m-a nedumerit: pe panou scria că 172 de țări oferiseră 166.065 de articole. Când am întrebat de ce acest număr diferea de cel al cadourilor menționat în prima încăpere, ghida a explicat că numărul mai mare includea cadourile pentru Kim Ir-sen, Kim Jong-suk și Kim Jong-il, iar acesta reprezenta doar cadourile pentru Kim Ir-sen.

Apoi am fost duși într-o încăpere mare în care se afla o statuie de ceară impresionantă a lui Kim Ir-sen, pe un fundal de kimirseni roz (flori hibride create în cinstea Mareului Lider; cele numite după fiul lui se cheamă kimjongilii) și ceea ce părea a fi Muntele Baekdu, zâmbind ca și cum ne-ar fi salutat. Ni s-a spus că era obligatoriu să stăm la rând și să ne încinăm înaintea statuiei, iar eu m-am gândit cât de straniu de familiar devenise Kim Ir-sen acum, după ce petrecuseră mai bine de două săptămâni înconjurați de portretele și de cuvintele lui, auzindu-i numele în toate contextele posibile. Pentru o clipă, a părut adevărat că era mereu alături de noi.

Ghida ne-a explicat că existau în total 200 de camere, că darurile erau împărțite în funcție de anii și de lunile în care fuseseră primite și de țările de origine și că încăperile conțineau atât de multe lucruri, încât era imposibil să le vezi pe toate. Așa că urma să vedem doar două camere, cu cadourile din Statele Unite și din Noua Zeelandă. Ne-a condus pe corridor, a încercat o ușă care era încuiată și apoi a dispărut pentru câteva minute. Când a revenit, ne-a spus că încăperile pe care voia să ni le arate erau încuiate și că aveam să vizităm în schimb cealaltă clădire. Unul dintre profesori a șoptit că, ținând cont că taxa de intrare era de 14 dolari de persoană, părea aproape ingrat că nu ne arătau măcar una dintre aceste camere speciale. Dar noi nu aveam nici un cuvânt de spus și a trebuit să ieşim repede.

Vizavi, cealaltă clădire părea puțin mai mică, dar era amenajată identic. Ne-am pus iar cipicii și am fost percheziționați, iar prezentarea cadourilor a început aproape la fel. Turul nostru a început în încăperea generală cu cadouri din Coreea de

Sud, printre care 850 de cadouri de la Kim Dae-joong, fostul președinte sud-coreean cunoscut pentru Politica Răsăritului, de mai mare cooperare economică și politică cu Coreea de Nord. Compania de Mobilă Ace din Coreea de Sud, al cărei președinte provine din Coreea de Nord, oferise 350 de piese de mobilier de cea mai bună calitate, inclusiv birouri, scaune și dulapuri, care, ne-a explicat ghida, constituiau întreaga lor producție pe cinci luni. (Era imposibil să fie adevărat; compania era cel mai mare producător de mobilă din Coreea de Sud și producea cu siguranță mai mult în acest interval de timp.) Existau și familiarele numere care pălpăiau pe un ecran: 170 de țări și un total de 59.864 de cadouri. Ni s-a spus că acest număr reprezenta doar cadourile pentru Kim Ir-sen și că era diferit de primul set de numere din cealaltă clădire. Dar în acel punct în capul meu se învălmășeau atât de multe numere, că nu-mi mai păsa prea mult de nici unul dintre ele.

Apoi am fost conduși pe un corridor, împodobit din nou cu fotografii cu animale sălbaticice, spre o încăpere în care cadourile erau împărțite pe țări. Existau o tavă de argint și un ceas de aur din partea Camerei Reprezentanților din SUA, o vază albastră de flori din partea delegaților Congresului american și o statuetă de cristal roz de la Consiliul Național al Creștinilor. Și aici existau două nume familiare: pe 1 aprilie 1992, Billy Graham îi oferise Marelui Lider un glob încununat cu porumbei albi, iar în 2006 Madeleine Albright îi făcuse cadou o minge de baschet Wilson semnată de Michael Jordan. Nesfârșita enumerare a cadourilor începea să mă amețească.

În sfârșit, am fost conduși într-o încăpere cu o statuie din marmură a lui Kim Ir-sen stând într-un fotoliu, în fața unui perete iluminat ca un răsărit de soare, cu un chip lipsit de expresie. M-am gândit la cuvintele din vârful clădirii IT de la PUST: TRĂIASCĂ GENERALUL KIM JONG-IL, SOARELE SECOLULUI XXI. Și aici a trebuit să ne închinăm. Turul nostru s-a terminat din nou fără să vedem nici una dintre celelalte încăperi.

Însă Muntele Myohyang era minunat. Natura nu mințea, deși mi-am dat seama că aici până și ea putea face asta, de vreme